

INTERJÚ

MEDGYES PÉTER

Hungarikum a javából

Interjú Bak Mónikával és Yang Yihuival

Nem véletlenül választottam a Magyar–Kínai Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolát e páros interjú színhelyéül. Történt pedig, hogy 2003-ban az a megtiszteltetés ért, hogy az Oktatási Minisztérium helyettes államtitkáráként Medgyessy Péter miniszterelnök delegációjával a Kínai Népköztársaságba utazhattam. Hajnalok hajnalán a ferihegyi kormányváróban miniszterelnök úr megkérdezte, volna-e kedvünk magyar–kínai iskolát alapítani Budapesten. Azon melegében riasztottam Magyar Bálint oktatási minisztert, aki azt mondta, semmi akadálya, amennyiben miniszterelnök úr biztosít számára egy iskolaépületet. A pekingi tárgyalások során Medgyessy Péter fölvetette az ötletet, melyet a kínai fél örömmel fogadott, rá egy évre pedig sor került az iskola-avató ünnepségre Újpalotán. Ilyen típusú iskola azóta sem működik sehol Európában. Az első évfolyamról készült tabló dolgozószobám díszhelyén függ.

Magyar–kínai két tannyelvű. Ebből adódott a gondolat: mi lenne, ha egyszerre két kollégát szólítanék meg, egy magyartanárt és egy kinaitanárt? Schaf Viktória igazgatóhelyettes asszony segítségével sikerült nyélbe ütőm a hospitálással egybekötött interjút. A nyelvi nehézségek miatt külön-külön ültem le velük beszélgetni.

Kellemes környezet. Az iskola bejáratától jobbra bambuszliget, a kapu két oldalán egy-egy kőoroszlán. Belépek, épp kicsöngetnek: jellegzetes kínai dallam.

Először Bak Mónika roppant változatos óráját látogattam meg – vele készült az első interjú.

Mónika, mióta dolgozik ebben az iskolában?

A kezdet kezdetétől. Amikor Medgyessy Péter 2004 szeptemberében felavatta az iskolát, én álltam mellette ezüsttálcával a kezemben, és egy darabkát megtartottam az átvágott szalagból. Azóta is féltve őrzöm ezt a mementót.

Hogy került éppen ide?

A magyar mint idegen nyelv szakos vezetőtanárom, Kárpáti Tünde ajánlott be. Néhány évig együtt tanítottunk, de ő időközben sajnos távozott a suliból.

Hol került sor a tanítási gyakorlatára? Nyilván nem a két tannyelvűben, hiszen az akkor még nem is létezett.

Az egyetemen. Külföldi diákokon próbáltuk ki magunkat.

Különös megoldás... A magyar mint idegen nyelv mellett volt másik szakja is?

Hogyne. Magyar nyelv és irodalom szakon kezdtem, ám hamar rájöttem, hogy egy-zakosként nem jutok egyről a kettőre, úgyhogy fölvettem mellé a magyar mint idegen nyelv szakot.

Nem bánta meg?

Csöppet sem. Kiváló képzésben részesültünk. Mindenekelőtt Szili Katalin tanszék vezető volt rám nagy hatással – hozzá írtam a szakdolgozatomat is. Bevallom, a magyar szakos gyakorlótanításom során nem találtam a helyem. „Ha valami, tanár biztosan nem leszek” – gondoltam magamban. Ám amikor magyar mint idegen nyelv szakos jelöltként gyakoroltam – hála Tündének –, valósággal szárnyaltam. Úgy éreztem, a pedagóguspályán a helyem.

Szülői indíttatás is meghúzódott a háttérben?

Szüleim nem pedagógusok, nekem pedig fogalmam sem volt, hová jelentkezsem érettségi után. Végül a Pénzügyi és Számviteli Főiskolán kötöttem ki. Ám alig telt el fél év, be kellett látnom: a bankszakma nem az én világom.

Úgy értem, otthagytá a főiskolát?

Pontosan. Utána fél évig dolgoztam, közben az egyetemi felvételre készültem.

Más pálya felé sosem kacsingatott?

A bankszakmáról már esett szó, és – mi tagadás – a multicegeknél végzett diákmunka sem lelkesített. A diploma megszerzése után nyelviskolában is kipróbáltam magam, magánórákat adtam, de a szívem mélyén állandóságra vágytam. Kellett egy asztal, ahová letehetem a bögrémet. Szóval, amikor Tünde a két tannyelvűbe invitált, nem haboztam. Úgy vettem föl, hogy önéletrajzot sem kértek tőlem.

Hogyhogy?

Szerencsém volt. A frissen kinevezett igazgató, Vig Péter előzőleg a Kőrösi Csoma Sándor gimnáziumot vezette, pont azt az iskolát, ahol érettségiztem. Emlékezett rám, bízott bennem.

Ott tartottunk, hogy 2004 óta folyamatosan itt dolgozik.

Hadd pontosítsak! Két évig tanítottam, utána öt év gyes következett. 2011 őszén tértem vissza a katedrára.

Öt év gyes. Ebbe két gyerek fér bele, ha jól számolom.

Stimmel. Van egy kilenc- és egy hatéves kislányom.

Hospitálás. Úgy tűnt nekem, hogy a csoport afféle vegyes felvágott. Vannak benne kisebbek is, nagyobbak is.

A felső tagozat négy évfolyamából felvételi alapján kiválasztott csoportba csupa olyan gyerek jár, aki még nem tud magyarul. Intenzív nyelvi képzésben részesülnek: heti

14 órában tanulják a magyart. Egyébként nemcsak korban különböznek egymástól, hanem a motiváltságuk fokában is.

Úgy értem, van, akiben nem buzog a vágy, hogy megtanuljon magyarul?

Én mindent elkövetek, hogy megszerettessem a magyar nyelvet, igyekszem színesíteni az óráimat, de ha valaki bevehetetlen várként ellenáll, akkor nincs mit tenni. Helyette nem tanulhatok. Egyébként volt már olyan tanulónk is, aki a szó szoros értelmében hazamenekült.

A szüleivel együtt?

Nem, mert őket ide kötötte a munkájuk. A nagyszülőknél talált menedéket Kínában. De ez a kivétel. A többség jól érzi magát a suliban. Főleg azok, akiknek a szülei hosszú távon itt akarnak boldogulni. Ezek a gyerekek villámgyorsan megtanulnak magyarul, és sokszor ők segítik ki szüleiket, amikor nyelvi nehézségeik támadnak. Sajnos előfordul, hogy épp a legjobb kínai gyerekek távoznak tőlünk, mert ők magyar iskolában is megállják a helyüket.

Ha már itt tartunk, az iskolai statisztikában azt látom, hogy miközben egyre nő a magyar gyerekek száma, a kínaiaké csökken. Miért van ez?

Elsősorban azért, mert a kínai közösség szétszórta a város különböző kerületeiben. Főleg Józsefvárosban és Kőbányán. Újpalotán viszonylag kevesen laknak. Hiába közlekedtetünk két iskolabuszt is, sokaktól mindkét útvonal távol esik. Meg aztán a tehetősebb kínaiak előszeretettel íratják be gyermekeiket angol nyelvű iskolába, főleg azok, akik tranzitországnak tekintik Magyarországot.

És minek köszönhető a magyarok növekvő részaránya?

Egyre többen felismerik a kínai nyelvtudásból származó perspektívákat. Ez ugye nem szorul külön magyarázatra?

Hol tanulnak tovább az itt végzett diákok?

Jellemzően valamelyik szakközépiskolában, mert a kínai szülők szeretik, ha a gyermekük szakmát tanul. Ám ha minden a terveink szerint alakul, akkor jövőre már nálunk is folytathatják. A jövő évtől ugyanis szeretnénk beindítani a gimnáziumi tagozatot.

Szurkolok maguknak! De lépünk tovább! Magyarországon nem ritkák az előítéletek. A kínai közösséggel szemben tapasztalt már ilyesmit?

Az iskolán belül sohasem. A városban járva viszont előfordul, hogy megbámulnak bennünket, itt-ott beszólnak, hogy „csing, csang, csung”. Ilyenkor azt mondom a gyerekeimnek, hogy föl se vegyék az efféle butaságot. Mellesleg a 23 fős osztályomban alig néhány gyerek kínai, miközben akad néhány vegyes házasságból származó tanítványom is. De járnak az iskolába örmény, mongol, vietnami és olasz gyerekek is.

Azt mondta az imént: az osztályomban. Ezek szerint osztályfőnök.

Bizony ám, idén ballag az osztályom.

Egyéb feladata is van?

Én vezetem a felső tagozatos munkaközösséget, mentortanárkodom, továbbá részt veszek a BECS munkájában.

Miben?

A BECS, vagyis a belső ellenőrzési csoport feladata a pedagógusminősítési rendszer helyi megvalósítása. Konkrétan: két év leforgása alatt valamennyi kolléga két-két óráján hospitálunk, értékeljük a látottakat, önértékeltetünk, kérdőívet töltetünk ki a szülőkkal – de hadd ne soroljam, mi mindenből áll a minősítési folyamat.

Ezek szerint maga már tovább is lépett a Pedagógus I.-ből.

Szó sincs róla. Ez szakvizsga nélkül nem megy.

Amire – feltételezem – szorgosan készül.

Túl kicsik még a gyerekeim, úgyhogy ez egyelőre nem aktuális. Talán majd pár év múlva.

Vállal munkát az iskolán kívül is?

Nincs rá időm.

Jó, jó, de akkor miből él?

A fizetésemből.

És abból ki tud jönni?

Nézze, aki a pedagóguspályát választja, annak tudnia kell, hogy nem lesz belőle milliomos. Ami pedig engem illet, nincsenek is ilyen vágyaim.

Nyelvtanárként hogy áll az idegen nyelvekkel?

Angolul és oroszul az általános iskolában kezdtem el tanulni, a Kőrösiben pedig orosz tagozatos osztályba jártam.

Az óráján a maga szájából is elhangzott néhány kínai szó. Ezek szerint a kinaival sem áll hadilábon.

Tudok valamicskét, és főleg azóta fejlődöm, amióta egy kínai kolléganőmmel barte-rezünk: ő tanít engem kínaira, én meg őt magyarra. De bevallom, az írásjelekkel nem vesződöm, megelégszem azzal, ha szóban megértetem magam.

Járt már Kínában?

Négy évvel ezelőtt egy kínai könyvkiadó jóvoltából Sanghajban töltöttem az őszi szünetet.

Tudvalévő, hogy a kínai és a magyar mellett az angol a harmadik nyelv az iskolájukban.

Ami negyedik osztálytól kötelező.

Nem sok egyszerre három nyelv?

Hozzánk jó képességű gyerekek járnak. Sok szülő nem is elégszik meg a heti három órával, és a British Council által szervezett szakkörre is beírta a gyermekét.

Végül egy szokványos kérdés: mik a tervei?

Remekül érzem magam a suliban. Talán azért is, mert az alapítók közé tartozom. Meg aztán tudom, hogy a jövőendő középiskolában is számítanak rám.

Ezek szerint szívesebben tanítana haladó szinten?

Nemrég még igennel válaszoltam volna erre a kérdésre. Ma azonban kifejezetten élvezem, hogy én rakhatom le az alapokat, miközben egyvalamire nagyon ügyelek: nem

szabad belefásulnom a munkába. Persze velem is előfordul, hogy fáradok, de valami mindig átlendít a hullámvölgyön.

Mint például?

Például egy sikeres óra. Vagy amikor egy kicsi odafut hozzám, és se szó, se beszéd megölel.

Yang Yihui tanárnő óráján 13 negyedikes gyerek vett részt. Kukkot sem értettem a hallottakból, mert magyar szó nem hangzott el. Két dolog azonban így is feltűnt. Egyrészt, hogy a gyerekek kenik-vágják a kínait, ami nem csoda, hiszen tanrend szerint heti öt-hat órában tanulják. Másrészt, hogy szemlátómást élvezik az órát. Én is így voltam vele. Az interjúra Karsai Zsuzsanna tolmácsolásával került sor.

Noha Kína földrajzáról keveset tudok, kíváncsi vagyok, hol született.

A közép-kínai Hupej tartomány Jingzhou nevű városában.

Mit kell tudni róla?

A Jangce folyó partján terül el, közlekedési és kereskedelmi központként 6000 éves múltra tekint vissza. A maga 5-6 millió lakosával persze nem tartozik az igazán nagy városok közé.

Kínai viszonylatban... Mi szél hozta ide, pont Magyarországra?

Rengeteg akadállyal kellett megküzdenem. Alapfeltétel volt egy mesterszintű diploma. A gimnázium után először főiskolai tanári képesítést szereztem, majd nyolc éven át általános iskolában tanítottam kínai nyelvet, közben kínai nyelvkönyvek lektorálásában is részt vettem. Miután fölvettek a Pekingi Egyetem mesterszakára, a fővárosba költöztem. 2009-ben diplomáztam kínai nyelv és irodalom szakon, utána egyéves spanyol nyelvtanfolyamra iratkoztam be a pekingi Idegen Nyelvi Egyetemen. Ezt követően pályáztam meg a külföldi lektori állást.

Ami – mint említette – nem volt sétagalopp.

Túl azon, hogy bizonyítanom kellett tanítási tapasztalatomat, folyamatosan számot kellett adnom rátermettségemről is.

A jelek szerint sikerrel. Hány éve is dolgozik a két tannyelvűben?

Idén már a hatodik tanévetem taposom. Ugyan az eredeti szerződéselem öt évre szólt, sikerült meghosszabbíttatnom.

Ha végérvényesen lejár a szerződése, mik a tervei?

Ezen egyelőre nem gondolkodom. Örülök, hogy a nyolcéves kislányommal itt lehetek, és ebben az iskolában dolgozhatok.

A kislánya is ebbe az iskolába jár?

Természetesen. Ő is negyedikes, akárcsak azok a gyerekek, akiknél hospitált.

És ki tud jobban magyarul: maga vagy a kislánya?

Ki más, mint ő? A gyerekekre valósággal ragad a nyelv.

Maga sosem vágott bele a magyartanulásba?

Dehogynem. Mindenekelőtt azért, hogy tudjak segíteni a lányomnak. Csakhogy a magyar nyelv kifogott rajtam, egy idő múlva feladtam. A kislányom bezzeg nem! Ma már az ő tolmácsolását veszem igénybe, ha kommunikációs nehézségeim támadnak. Ha viszont egyedül vásárolok, inkább angolul próbálkozom.

Mikor kezdett el angolul tanulni?

A 6. vagy 7. osztályban, nem úgy, mint manapság. A kínai gyerekeknek ma már a 2. osztálytól kötelező az angol. Az egyetem elvégzése után tíz évig nem használtam a nyelvet, úgyhogy sokat felejtettem.

Beszéljünk kicsit az órájáról! Fantasztikus, milyen gördülékenyen beszélnek a nebulók negyedikes korukra!

Néha én is elcsodálkozom: hogy a csudába tudnak ilyen jól? De mindegy is. A lényeg, hogy megy nekik. És persze roppant büszke vagyok rájuk. Képzelve csak: már elérték a négyesintés gyermekvizsga 2. szintjét! Sőt olyan is akad köztük, akinek a tudása a 3. szintet súrolja. A sikeres vizsgázók aránya nálunk jóval magasabb, mint bárhol máshol Európában.

Maga szerint minek köszönhető a kínai nyelv iránti fokozódó érdeklődés Magyarországon?

Nyilván közrejátszik ebben a két ország közötti kapcsolatok javulása. Talán sosem volt még ilyen baráti a viszonyunk. Meg aztán egyre több magyar szülő érzékeli, hogy a kínai nyelvtudás hozzáadott értéket képvisel. A tőlünk kikerült egyik gyerek például a kínai légitársaságnál talált állást felnőtt korában, egy másik pedig a budapesti kínai nagykövetségen.

Budapesten tudvalévően sok kínai él. Tartja velük a kapcsolatot?

Főleg nemzeti, hagyományos vagy egyházi ünnepek alkalmából jövünk össze, de az iskolai elfoglaltságom mellett nem sok időt tudok velük tölteni.

Ha jól értem, másutt nem is vállal munkát?

Csak az itteni munkámra koncentrálok, és természetesen a kislányomra. Ez a kettő együtt bőven kitölti a napjaimat.